

Notitie 'Regionale aanpak Ladder voor duurzame verstedelijking'

1. Aanleiding

In het gecombineerde PHO van Ruimte en Economie is op 12 november een presentatie gehouden door bureau Stec over de Ladder van duurzame verstedelijking. Conclusies: dit is een thema waar alle gemeenten op het ruimtelijk terrein mee te maken hebben, heeft grote impact op (de voortgang van) ruimtelijke plannen, en regionale afstemming is belangrijk in het kader van de Ladder. Ook binnen de provincie is dit thema opgepakt en is een coördinator aangesteld die zorgt voor ondersteuning van gemeenten.

Gezien het feit dat de Ladder alle gemeenten raakt en regionale impact heeft, is in het PHO geconstateerd dat dit thema in regionaal verband opgepakt zou moeten worden. Dat is gedaan door het formeren van een ambtelijke werkgroep bestaande uit vertegenwoordigers uit het AO (ambtelijke overleg) RO, EZ en Wonen (met daarin de gemeenten Alphen aan den Rijn, Kaag en Braassem, Leiden, Nieuwkoop, Noordwijk en Voorschoten). De rol van de regio hierbij is de platformfunctie voor het uitwisselen van kennis en het leggen van verbindingen tussen gemeenten en beleidsvelden EZ, RO en Wonen.

2. Stand van zaken en eerste bevindingen

De werkgroep Ladder is drie keer bij elkaar geweest. Er is daarin uitgebreid met elkaar van gedachten gewisseld over de ervaringen met de Ladder in de gemeenten en de gezamenlijke behoeften en wensen aan een regionaal traject of gezamenlijk product. Ook is er gekeken naar goede voorbeelden buiten de regio, naar praktijkvoorbeelden in de regio en is afstemming gezocht met de provincie.

De belangrijkste bevindingen op een rij:

- Kern is dat nieuwe stedelijke ontwikkelingen moeten worden gemotiveerd aan de hand van de Ladder. Dit wordt nu vooral als noodzakelijk ervaren (om bezwaarschriften te voorkomen) en minder als nuttig. Centraal dient de vraag te staan hoe je op een effectieve, efficiënte manier de Ladder doorloopt die ook op langere termijn beklijft. Hoe voeg je waarde toe aan een gebied?
Doel van het doorlopen van het Laddertraject moet niet zijn dat we dan maar zoveel mogelijk plannen kunnen realiseren. Wel wil je ruimte scheppen om kansen te pakken die zich plotseling voordoen. Het 'groeidenken' wordt maar langzaam losgelaten. Het bewerkstelligen van een mentaliteitsverandering is misschien nog wel belangrijker dan een handreiking voor het 'ladderproof' maken van plannen;
- Vanuit bestuurlijk-juridische oogpunt is het belangrijk dat plannen 'ladderproof' zijn. Daarvoor is een goede onderbouwing onontbeerlijk. Het Rijk bieden al een handreiking. De provincie wil met een Q&A komen en daarbij ingaan op de door de gemeente meest gestelde vragen. Samen met de provincie wordt voor de zomer een bijeenkomst voorbereid waarin ingegaan zal worden op de vragen die er leven over de Ladder (met specifieke aandacht voor casuïstiek en regionale afstemming). Op basis van deze bijeenkomst en de Q&A wordt gezien of een regionale, aanvullende handreiking zinvol is;
- Voor een goede onderbouwing is inzicht nodig, zowel aan de aanbodkant (bijvoorbeeld het aantal gebouwde en beschikbare m² kantoren, woningen, bedrijven etc. in een gemeente) als aan de vraagkant (de vraag naar beschikbare ruimte). Dit inzicht is nog gefragmenteerd. Er is efficiencywinst mogelijk als gemeenten monitoring en

dataverzameling gezamenlijk doen (aanbod) of aan de vraagkant onderzoeken aan elkaar te koppelen die door gemeenten en/of provincie geïnitieerd zijn.

3. Voorstel voor een vervolgtraject

Op basis van bovenstaande bevindingen wil de werkgroep een Plan van Aanpak opstellen, waarin bovengenoemde modellen verder uitgewerkt worden. Dit PvA stoelt op de volgende elementen:

1. Opstellen van een discussienotitie, waarin wordt gepleit voor het toevoegen van waarde aan een gebied. Op basis van dat stuk kan dan een discussie worden gevoerd in het PHO Ruimte en Economie;
2. Opstellen van een handreiking voor het 'ladderproof' maken van plannen. Deze handreiking is gestoeld op regionale producten (zoals de woonagenda en afstemming daarbinnen), en afgestemd met de provincie;
3. (Eerste stap in een) regionaal plan om de data van de fysieke leefomgeving te actualiseren. Monitoring en dataverzameling wordt daarbij gestandaardiseerd op elkaar afgestemd en er worden onderlinge afspraken over gemaakt. Mogelijk idee is dat de eenheid Beleidsonderzoek en Analyse (BOA) van de gemeente Leiden hier een centrale rol in gaat vervullen. Hiervoor wordt een separaat PvA opgesteld, waarin wordt gekeken naar de kosten die gemeenten nu al maken voor monitoring en dataverzameling en de meerkosten waarvoor BOA bepaalde taken uit kan voeren. De schaal waarop monitoring en dataverzameling plaats vindt kan enkele gemeenten zijn, een subregio of de gehele regio.

4. Opdrachtgeverschap regionale aanpak

Bestuurlijk opdrachtgever voor het Plan van Aanpak is de portefeuillehouder Ruimte, met daarin een zware adviesrol voor het PHO Ruimte en Economie. Plan van Aanpak, tussenproducten en eindproduct zullen daar in besproken worden.

Het Plan van Aanpak wordt opgesteld door de werkgroep Ladder voor duurzame verstedelijking, met de programmamanager Ruimte van Holland Rijnland als trekker. Uitvoering van dit traject vindt plaats door inzet van de zogenaamde 'flexibele schil' bij gemeenten. Mogelijk dat de gemeente Leiden een centrale rol zal spelen bij het aspect monitoring en dataverzameling. Ook kan er expertise ingehuurd worden van een gespecialiseerd bureau.